

ПРОФЕСОР МИКОЛА ГАВРИЛОВИЧ ЩЕРБАНЬ (до 80-річчя від дня народження)

9 червня 2019 року святкує 80-річний ювілей доктор медичних наук, заслужений професор, головний науковий співробітник Центральної науково-дослідної лабораторії, замісник проректора з наукової роботи Харківського національного медичного університету Микола Гаврилович Щербань.

Після закінчення в 1963 році санітарно-гігієнічного факультету Харківського медичного інституту (ХМІ) М.Г. Щербань працював лікарем-епідеміологом Кустанайської облсанепідстанції, а потім – головним державним санітарним лікарем Кустанайського району Казахської РСР.

У 1966 році за запрошенням професора В.М. Жаботинського вступив до аспірантури на кафедрі комунальної гігієни ХМІ. Результатом успішного навчання став захист кандидатської дисертації та подання до Комітету з гігієнічної регламентації МОЗ України двох проектів офіційних державних гігієнічних нормативів на граничні рівні вмісту у воді водойм шкідливих для здоров'я населення хімічних речовин.

Творчий шлях М.Г. Щербаня як гігієніста, педагога, науковця формувався на кафедрі комунальної гігієни під впливом творчих ідей засновника кафедри академіка А.М. Марзєєва. Під керівництвом засновника Харківської школи гігієнічного регламентування шкідливих хімічних сполук у воді водойм професора В.М. Жаботинського, працює над проблемою санітарної охорони водойм, гігієнічного нормування, підвищення якості питної води, підготовки лікарських і наукових кадрів.

Після закінчення аспірантури з 1969 р. М.Г. Щербань послідовно працює на посадах асистента, доцента, завідувача, професора

кафедри комунальної гігієни та гігієни праці ХМІ.

З 1998 р. Микола Гаврилович перейшов на роботу до Центральної науково-дослідної лабораторії (ЦНДЛ), якою керував з 2005 по 2012 р., приділяючи особливу увагу питанням медичної екології. За каденції М.Г. Щербаня в ЦНДЛ ХМІ була створена потужна кадрова та лабораторна база, що стало запорукою успішного захисту низки наукових робіт. На посаді завідувача ЦНДЛ керував виконанням фрагментів НДР з 18 докторських і 29 кандидатських дисертацій, підготував 4-х кандидатів медичних наук.

З 2012 р. і дотепер М.Г. Щербань працює головним науковим співробітником ЦНДЛ.

М.Г. Щербань є співавтором наукових розробок з проблеми вдосконалення методичних основ української системи гігієнічної регламентації хімічних сполук у воді водойм. Він брав участь у науковому обґрунтуванні та керував розробкою понад 150 офіційних державних гігієнічних нормативів України, які були включені до складу національних нормативних документів, що дозволило Харківській школі гігієнічного нормування увійти до складу провідних в Україні. У своїй докторській дисертації "Наукове обґрунтування заходів з оздоровлення верхів'я ріки Сіверський Донець - основного джерела питного водопостачання населення південно-східного регіону України" М.Г. Щербань розробив ключові науково-практичні напрямки цієї проблеми що позитивно вплинуло на якість водопостачання населення Харківського промислового регіону. Серед найбільш вагомих профілактичних заходів – наукове обґрунтування і розробка державних гігієнічних нормативів для 32 пріоритетних хімічних забруднювачів верхів'я річки Сіверський Донець.

Під керівництвом М.Г. Щербаня виконано понад 38 науково-дослідних робіт з проблем охорони здоров'я населення у сфері впливу на організм людини шкідливих чинників, оптимізації водопостачання регіонів України, гігієнічної оцінки нових технологій водопідготовки, розробки гігієнічних нормативів тощо. З 2010 р. М.Г. Щербань є науковим керівником НДР ХНМУ пріоритетного фінансування МОЗ України.

Натепер у творчій співдружності з НДІ проблем екології та профілактичними установами МОЗ професор М.Г. Щербань займається науковим обґрунтуванням і розробкою комплексних гігієнічних заходів з оздоровлення басейну транскордонного джерела питного водопостачання Харківської, Донецької, Луганської, Белгородської і Ростовської областей – річки Сіверський Донець.

На основі використання матеріалів гігієнічної регламентації хімічних забруднювачів водою автором розроблено концепцію донозологічної діагностики екологічної патології за допомогою біохімічних корелят.

Наукові розробки М.Г. Щербаня захищені 12 патентами, впроваджені в державну програму оздоровлення басейну річки Сіверський Донець, а також використані при створенні та реалізації техніко-економічного обґрунтування реконструкції Харківського водопроводу.

М.Г. Щербань неодноразово запрошувався як експерт-гігієніст МОЗ СРСР і України для вирішення проблем, пов'язаних з інтенсивним забрудненням басейну Сіверського Дінця. З 1975 по 1990 р. був науковим консультантом НДІ охорони вод ТВО "Харківкомунпромвод" та сан-епідслужби м. Харкова.

Результати досліджень та наукових розробок М.Г. Щербаня висвітлені в 450 публікаціях, 23 монографіях (у співавторстві), 12 навчальних посібниках, методичних рекомендаціях та інших програмних й експертних професійних документах.

М.Г. Щербань має активну життєву позицію: неодноразово обирався депутатом місцевих органів самоврядування, був головою профкому співробітників Харківського медінституту, членом республіканської Проблемної комісії АМН та МОЗ України "Гігієна навколишнього середовища", комісії з екології та охорони здоров'я населення при Харківській обласній державній адміністрації. У 2013-му році обраний головою Ради ветеранів ХНМУ.

Микола Гаврилович є членом спеціалізованої вченої ради Д 64.600.06 при ХНМУ по захисту докторських і кандидатських дисертацій, членом комісії ХНМУ з проведення протиепідемічних експертиз, а також комісії з контролю первинної документації по дисертаційним роботам і комісії з біоетики.

М.Г. Щербань є діючим експертом комісії ХНМУ з протиепідемічних питань, активно співпрацює зі співробітниками комунальних водопроводів Харківської області при проведенні гігієнічних експертиз технологічних регламентів виробництва питної води.

За багаторічну сумлінну працю, успішну підготовку лікарських і наукових кадрів, наукові досягнення М.Г. Щербань нагороджений Грамотами Міністра охорони здоров'я України, знаком «Відмінник охорони здоров'я», грамотами ректора ХНМУ, знаком «Заслужений працівник ХНМУ», має звання «Заслужений професор ХНМУ». У 2014 році за вагомих особистий внесок у забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя населення м. Харкова М.Г. Щербань був нагороджений Почесною грамотою виконкому Харківської міської ради.

Ювіляр і нині сповнений сил і енергії, нових творчих планів. Побажаємо йому здоров'я, творчого натхнення і подальших успіхів у роботі та особистому житті!

